

РЕЦЕНЗИЯ от проф. д.а.н. арх. Борислав Борисов

Вх. №	ДСУ-00690
Софил.	23.02.2016г.

за гл. ас. д-р арх. Иванка Маринова,
кандидат за заемане на академичната длъжност „доцент“,
по обявен конкурс в
област на висше образование 5. Технически науки,
професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия,
научна специалност „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения
и детайли“,
Катедра „Сградостроителство и архитектурни конструкции /САК/“,
Архитектурен факултет,
Висше строително училище „Любен Каравелов“

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“, обявен в Държавен вестник и в интернет страницата на ВСУ „Любен Каравелов“ за нуждите на катедра „САК“ към Архитектурен факултет, като кандидат участва единствено гл. асистент д-р. арх. Иванка Маринова от същата катедра. Няма други кандидати. Настоящата рецензия е изготвена въз основа на Заповед на Ректора на ВСУ „Любен Каравелов“ за назначаване на Научно жури и на решение на първото заседание на журито. Тя оценява материалите, представени за участие в процедурата по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“, както и личните качества на единствения кандидат въз основа на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото приложение и на Правилника на ВСУ „Любен Каравелов“.

Главен асистент д-р арх. Иванка Маринова е родена 1978 г. Завършва Университет по архитектура, строителство и геодезия, София - Архитектурен факултет като архитект, образователна степен „магистър“ през 2004г. По-късно успешно защитава докторска образователна и научна степен, на дисертационна тема "Архитектурен потенциал на нефункциониращите промишлени сгради", която е свързана с нейната бъдеща преподавателска и научно-изследователска дейност. След получаване на докторската степен тя продължава успешно и устойчиво в избраната от нея научна тематика да развива своята преподавателска, професионална и научно-изследователска дейност. Познавам арх. Иванка Маринова от 25 години. Това е достатъчно дълъг период за професионална оценка с дистанция на времето. От тогава до сега тя доказва качества, знанията и уменията си на проектант, експерт -проучвател, изследовател и академичен преподавател в системата на висшето образование по архитектура и ако трябва да се обобщи - като качествен професионалист в своята научна специалност, скромен и всеотдаен в дейността си. Личните ми впечатления за кандидатката в конкурса са положителни. Освен че

познавам отдавна арх. Иванка Маринова като професионалист, преподавател и колега от академичните среди с изявени научно-изследователски качества, в настоящата рецензия мога да отбележа, че материалите които тя представя в процедурата за заемане на академичната длъжност „Доцент“ също допринасят за положителните ми лични впечатления относно кандидатурата и за тази длъжност. Първоначално съм се запознал с работата на арх. Иванка Маринова като съм наблюдавал нейната дейност като хоноруван асистент във ВСУ „Любен Каравелов“, където от 2010 г. тя започва успешно да води дисциплините „Двят в архитектурата“ – за 1-ва година магистър след бакалавър – лекции и упражнения и „Енергийна ефективност на сградите“, специалност Архитектура – упражнения; Когато по-късно кандидатства във ВСУ „Любен Каравелов“ и продължава своята дейност през 2018 година като редовен преподавател на академична длъжност в катедра „САГ“ на Архитектурния факултет, тя вече е с натрупан опит, който може да сподели със своите колеги и със студентите.

Академичният и професионалният опит на кандидатката се удостоверява с много обстоятелства, които са от значение относно заемане на академичната длъжност "доцент". Ще се спра на няколко дейности и постижения, които са показателни за академичната и професионална квалификация на арх. Иванка Маринова в това отношение, за да може да се мотивира и достатъчно аргументирано да се обоснове положителната оценка в настоящата рецензия.

Като главен асистент в катедра "САГ" на Архитектурния факултет на ВСУ „Л. Каравелов“, тя извършва значителна преподавателска и научно-изследователска дейност. В качеството си на преподавател и изследовател арх. Иванка Маринова има измерим резултат от дейността си, което е от съществено значение за положителното оценяване на нейната кандидатура за длъжността "доцент". Резултатите са в поддържане на високото професионално ниво при изпълнение на учебните планове и програми и при участие в образователни, проектантски, консултантски, научно-изследователски и експертни дейности. Тя умело свързва тези резултати с преподавателската и научно изследователска дейност по избраната от нея тематика. По повод на изброените дейности могат да се допълнят и други професионални ангажименти, които са посочени в нейната биографичната справка.

Кандидатурата на арх. Иванка Маринова за заемане на академичната длъжност „доцент“ по наукометрични критерии удовлетворява минималните изисквания на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на ВСУ „Любен Каравелов“. За това е показателна справката за съответствието на минималните изисквани точки по групи показатели за академична длъжност „доцент“ и за общия брой точки, които са постигнати от арх. Иванка Маринова. Наукометричните критерии

за оценка на кандидатурата потвърждават положителната оценка в настоящата рецензия. Научно-изследователската, проучвателната, учебно-преподавателската и практическата професионална и творческо-проектантска дейности на арх. Иванка Маринова отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на ВСУ „Любен Каравелов“ за приложение на критериите и нормите в ЗРАС за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в област 5. - Технически науки, професионално направление 5.7.- „Архитектура, строителство и геодезия“. Необходимият минимален брой точки по групи показатели се изпълняват от кандидатката в конкурса, при което тя представя своята научно - изследователска продукция в съответствие с минималните критерии. В този смисъл общият брой на точките изпълняват минималните национални изисквания по всички показатели към научната, изследователската, учебно-преподавателската и художествено-творческата дейност на кандидатката, в следствие на което приложената информация за обща продукция на кандидатката в конкурса дава основание в този аспект за положителна оценка от рецензента.

Представените от кандидатката теоретични, научно-приложни и научни материали показват нейната научно-изследователска и обща професионална квалификация. Те включват освен Монографията и други публикации. Вниманието за настоящата рецензия заслужават актуалността, проучвателните достойнства и научно-изследователската стойност на дисертационният труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" на арх. Иванка Маринова "Архитектурен потенциал на нефункциониращите промишлени сгради" и разбира се **хабилитационният труд - монография „Цвят и контекст: Архитектурни подходи към учебната среда във висшето образование“**. Можем да добавим постиженията на арх. Иванка Маринова в научни публикации и издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, както и много научна публикация в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томовете. Тук е целесъобразно да се споменат и публикациите от 2020 г. и 2022 г. в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, - "Role of colours in functional zoning in university study room", AIP Conference Proceedings, AIP Conf. Proc. 15 November 2022; 2574 (1): 070004. <https://doi.org/10.1063/5.0107066>; "Colors for optimal thermal comfort in university study hall -interdisciplinary theoretical and practical studies", 2020 IOP Conf. Ser.: Mater. Sci. Eng. 951012031, DOI 10.1088/1757-899X/951/1/012031, "Role of Colours in Historical Buildings Preservation", European Scientific e-Journal, 2020, (3), pp. 89–96. doi:10.47451/her2020-12-004. „Interior Materials and Colors for Study Room Comfort“, European

Journal of Formal Sciences and Engineering, 2021, 4(1), 22-28.
<https://doi.org/10.26417/640ghd74t>".

Между 2019 и 2025 г., арх. Иванка Маринова публикува в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове редица проучвания в сферата на своите професионални интереси, които са свързани с нейната преподавателска дейност, както следва: Energy Efficiency In A Single-Family Residential Building With Layered Walls With Timber-Based Materials, XXV International Scientific Conference VSU'2025, Aspects Of Interior Decorative Wall Elements As A Means For Improving Room Comfort And Support Sustainable Development, XXIV International Scientific Conference VSU'2024, Aspects Of Exterior Decorative Wall Elements As A Means For Improving Building Comfort And Support Sustainable Development, XXIV International Scientific Conference VSU'2024, „Приложение на цветовете за оптимизиране на топлинния, светлинния и акустичния комфорт в учебните зали според физико-психологическите им свойства”, XX Международната научна конференция по строителство и архитектура BCY'2020, „Приложение на цветовете за оптимизиране на топлинния, светлинния и акустичния комфорт в учебните зали според физическите им свойства”, XX Международната научна конференция по строителство и архитектура BCY'2020, Potential Of Abandoned Inner-City Industrial Areas As A Sustainable Architectural And Urban Development Resource, V International Symposium For Students Of Doctoral Studies In The Fields Of Civil Engineering, Architecture And Environmental Protection, Nis, Serbia, 24 – 25 October 2019, „Адаптиране на нефункциониращи вътрешноградски промишлени зони за обществени функции”, IX Международна научна конференция по архитектура и строителство ArCivE 2019, 31 Май – 02 Юни 2019 г., „Адаптиране на нефункциониращи вътрешноградски промишлени зони за жилищни функции”, IX Международна научна конференция по архитектура и строителство ArCivE 2019, 31 Май – 02 Юни 2019 г. Тези публикации са непосредствено свързано с научните интереси на авторката с нейните изследователски търсения от предходния период на академичната и кариера и са по същата тематика, по която тя продължава да работи и публикува устойчиво във времето. Може да се твърди, че арх. Иванка Маринова запазва и развива във времето своите научно-изследователски приоритети, трайно и устойчиво следвайки специалните си научни интереси и своята преподавателска дейност със студентите.

Имайки предвид изброените по-горе публикации и особено монографичния труд, може да се констатира, че авторката арх. Иванка Маринова прави обосновано изследване по темите на своите публикации с проучванията и привеждането на доказателства за тезата в тези проучвания. Това се оценява положително в настоящата рецензия. Според

посоченото от арх. Иванка Маринова „научните интереси и приноси на кандидатката могат да се групират в три основни групи. Първата група научни трудове е посветена на актуалните тенденции в направлението Цвят в архитектурната среда, по конкретно учебната среда. Втората група научни публикации е посветена на изследването на изключително важната за обществото и икономиката проблематика за Енергийна ефективност в архитектурата. Третата група публикации е посветена на изследвания в една актуална за обществото проблематика за Обновяване на индустриални сгради и територии, която освен архитектурния, строителния и икономическия аспект комуникира силно и с историческата памет на обществото самоопределението на всеки негов член.“

Може да се констатира и да се твърди, че тематиката на проучванията и публикациите на кандидатката за заемане на академичната длъжност „доцент“ отговоря на изискванията, както на практиката, така и на теорията, в т. ч. и на учебно-образователната и квалификационна подготовка на студенти, докторанти и специалисти в тази специфична област. В това отношение е желателно да се обърне внимание в настоящата рецензия, че учебният материал във висшите училища по архитектура и строителство в областта по темата на хабилитационния труд и другите публикации свързани с тази тема е възможно и препоръчително да се разшири и мотивира от реалното състояние на проблема за практиката, за теорията и за учебните програми. В този контекст е справедливо да се отбележи, че са правилни и добре обосновани анализите, изводите и заключенията на арх. Иванка Маринова в тази посока по изследваната от нея тема за „Цвят и контекст – архитектурни подходи към учебната среда във висшето образование.“

Със своята учебно-педагогическа дейност (работа със студенти) арх. Иванка Маринова се утвърждава за последните години като един от разпознаваемите и от водещите по своите дисциплини преподаватели в катедрата и във ВСУ „Л. Каравелов“. Тя участва активно в учебно-преподавателската дейност на факултета, за което могат да се изброят основните дисциплини, които тя води като лекции и упражнения. Така арх. Иванка Маринова вече е утвърден преподавател с разнообразие от учебни дисциплини за студентите, които тя подготвя самостоятелно или участва с други преподаватели. Достатъчно е да изброим лекциите и упражненията, разработването на презентации и учебни помагала за студентите като учебни дисциплини през годините:

От 2006 до 2010 в УАСГ: „Енергийна ефективност на сградите“, специалност Архитектура - упражнения; „Архитектура“, специалност ССС – упражнения; Промислени сгради, специалност Архитектура, 3-ти курс – упражнения.

Във ВСУ „Л.Каравелов“ :

- „Цвят в архитектурата“, магистър след бакалавър – лекции и упр.;

- Photoshop – 3-ти курс специалност Архитектура – упражнения;
- AutoCAD – 2-ри курс специалност Архитектура – упражнения.
- „Енергийна ефективност на сградите“, специалности Архитектура и 1-ва година магистър след бакалавър САСС – лекции и упражнения;
- Архитектурни конструкции – 3-ти курс специалности Архитектура и САСС – лекции и упражнения;
- Сградостроителство – 1-ви и 2-ри курс специалности Архитектура, ССС и САСС - упражнения;
- Обществени сгради – 3-ти курс специалност САСС – упражнения;
- Основи на Архитектурната композиция – 1-ви и 2-ри курс специалности Архитектура и САСС - упражнения;
- Въведение в архитектурното проектиране – Архитектура и САСС – лекции и упражнения;

От 2014 - до момента в УАСГ – като гост лектор към специализиран лекционен курс за преддипломанти, лекции: „Роля на технологиите при изграждане на архитектурния облик на жилищните сгради“; „Адаптиране на нефункциониращи индустриални сгради за жилищни функции“, „Влияние на климатичните и географски особености върху изграждане на архитектурния облик на традиционните жилищни сгради;“, „Роля на екстериорното и интериорното цветово решение на жилищните сгради за подобряване на енергийните им показатели.

Основно място в научната работа на арх. Иванка Маринова заема **монографичният и труд**. Той е резултат от дългогодишната работа на арх. Иванка Маринова посветена на темата „Цвят и контекст – архитектурни подходи към учебната среда във висшето образование.“ Авторката е посветила години на професионалното изследване, свързано с разглежданите проблеми в труда. Основните мотиви на автора са да се анализира, оцени и подобри метода, с което да се постигнат по-добри резултати, които мотиви до голяма степен аргументират и са в основата за разработване на монографията. Арх. Иванка Маринова прави опит и за паралел с приетите методи за същата цел в исторически контекст в България и в някои други държави. На фона на постоянно нарастващата значимост на практиката в образователния процес, тематика и въпросите, свързани с оптималното развитие на обучението на студентите придобиват научно-приложна, и преподавателска значимост. Практиката в България към момента е все още не напълно убедителна относно тези аспекти, поради което могат да се аргументират и допълнителни изисквания по отношение на постигане на специфичните характеристики на архитектурни подходи към учебната среда във висшето образование, свързани с условията на подготовката на бъдещите професионалисти. Актуалността на теоретичните изследвания по темата е безспорна в контекста на българската и световната практика. Поради изброените по-

горе аргументи за качествата на научно-приложната стойност на проучванията на кандидатката в конкурса за „доцент“ в настоящата рецензия е важно да се обърне специално внимание на **монографията на арх. Иванка Маринова**, която беше публикувана съвсем наскоро, в 2026 година. Темата на монографичния труд на арх. Иванка Маринова **„Цвят и контекст: Архитектурни подходи към учебната среда във висшето образование“** е актуална и с научен-приложен потенциал. Тази тема е свързана с ежедневната професионална практика на професията „Архитект“ при разработване на проекти, но е също така от значение за провеждане на обучението на студентите. Арх. Иванка Маринова коректно и последователно разглежда всички аспекти по темата на дисертационния труд в контекста на въпроса за **архитектурните подходи към учебната среда**. Исторически коректно и със съответните изводи е проследено развитието на този въпрос у нас от неговото възникване до сега, при което са изследвани и примери от чужбина в нашата съвременност. Специално внимание авторката обръща на особеностите при разработване на въпроса за **взаимовръзката за „Цвят и контекст“**. В това отношение са голяма част от достойнствата на проучването и на научно-приложния принос на авторката, която сполучливо разглежда понятията и подробно анализира проблемите по темата на труда. Заключениеята и обобщените предложения на авторката са личен принос в теоретичното изследване по темата и имат реално приложение в практиката. Тя основателно се спира на важна част от научните изследвания по темата в професионалните среди с реално приложение учебния процес на студентите по архитектура.

По-конкретно монографията е структурирана в пет глави, като във всяка една от тях авторката е използвала литературни източници за анализ на съвременното състояние на проблемите, предмет на изследванията.

В първа глава "Теоретични основи на архитектурата на учебната среда и приложение на цветовете" са описани развитието на архитектурата на висшето образование, интердисциплинарните влияния - педагогика, психология, социология и пространствените парадигми в съвременната академична среда, които се използват в научния труд. Разгледани са и са анализирани понятия, които са характерни за темата на труда и по които могат да бъдат направени съответните изводи.

Във втора глава "Цвят в архитектурата – семиотика, психология и функция“, арх. Иванка Маринова се спира на теориите за възприемане на цвета, на разглеждането на цветът като архитектурен елемент, на психо-емоционално въздействие на цветовете в учебна среда и на цветови стратегии: фокус, ориентация, стимулиране, спокойствие. Анализът е продължен в следващите глави на дисертационния труд, като **в трета глава** "Контекстуални подходи към цветовете решения в на архитектурата на учебната среда" се описват аспектите на цветът и културният контекст на университета, географска и климатична обусловеност на цветовата

палитра, типология на учебните пространства (аудитории, лаборатории, общи зони и интеграция между материал, светлина и цвят, материята е представена по подходящ начина, както за практиката, така и за теорията, в т.ч. и в учебната програма на студентите в ВСУ „Любен Каравелов“, както и в някои други Висши училища. Посочени са редица аспекти, чийто анализ и критика напоследък нараства, дължащо се на много проведени в практиката проучвания, на професионалните и обществените дискусии и на влизането в сила на нови нормативни изисквания.

Четвърта и пета глава на монографията "Анализ на добри практики" и "Проектиране и препоръки" допълват тематичното проучване на авторката и придават ясен научно-приложен ефект от изследователската работа по темата на монографията. Анализът, обобщенията и изводите от труда са направени коректно както към всяка от главите, така и в **Заключението** на монографичното изследване. Научно-приложните заслуги на монографията са безспорни. Тя е добре структурирана, развита е с достатъчна пълнота и има приносна стойност. В този смисъл разработеният монографичен труд на арх. Иванка Маринова може да се оцени като навременен и актуален в чисто научно-образователен и практически аспект, целящ доразвиване на високо съвременно ниво решаването на проблема с архитектурните насоки за цветово проектиране в университетска среда, с цветовите сценарии според типове пространства и функции, с баланса между естетика и когнитивна ефективност и в крайна сметка с ролята на цвета в създаване на академична идентичност и принадлежност. Важно е да се отбележи, че в основните направления на нейните научно-изследователски трудове, арх. Иванка Маринова се стреми към постигане на конкретни научно-приложни и приложни приноси. В резултат на това характерът на тези приноси, така както и арх. Иванка Маринова сама посочва се отнасят основно към аспекта на систематизиране и анализ на връзката между цвят и контекст в архитектурата на учебната среда, базирана на исторически, културни и функционални параметри, на разработване на аналитична рамка за оценка на добри практики по критерии функционалност, въздействие и идентичност, на формулиране на конкретни принципи за интеграция на цвят и светлина в университетските пространства, приложими както в ново строителство, така и при реконструкция на съществуващи обекти, както и на предложение за матричен модел за оценка на интериорните решения, който да подпомага вземането на проектантски решения.

Арх. Иванка Маринова прави обобщение, че разгледаните примери от практиката показват, че „цветът в контекста на учебната среда във висшето образование не е само естетическа категория, а стратегически инструменти, които могат да оптимизират пространствената и психологическата ефективност на учебната среда във висшето

образование. Приложението на тези принципи в български условия изисква както творческа адаптация на доказани международни модели, така и задълбочени изследвания, съобразени с местните културни и образователни реалности.“

Относно оценката на личния принос на кандидата може отново да се отбележи, че основният научен труд на арх. Иванка Маринова – монографията „Цвят и контекст: Архитектурни подходи към учебната среда във висшето образование“ предлага систематизация на теоретични модели и емпирични данни за приложението на цвета в университетската архитектура. Както се аргументира авторката „тя интегрира интердисциплинарни подходи от психология, педагогика, социология и дизайн и предлага рамка за анализ на добри практики в международен и български контекст.“ Може да се посочи че приносът се състои и в разработването на модел за оценка по три критерия – функционалност, въздействие и идентичност, както и в адаптирането му към различни типологии на учебните пространства. Кандидатурата на арх. Иванка Маринова е с положителен резултат и е плод на дългогодишна целенасочена научно-изследователска дейност. Тя представлява личен принос на кандидатката в изследването и популяризирането на темата в специализираната архитектурна теория. В монографията арх. Иванка Маринова ясно е обозначила и цитирала използвани литературни източници. Също така представените други научни публикации на арх. Иванка Маринова отговарят на профила по тематиката на научните изследвания и са свързани с професионалното направление и научната специалност. Разработените трудове представят кандидатката в конкурса като добър проучвател и изследовател и са свидетелство за познаване на теорията и практиката в изследваната област. В тях тя показва способност да анализира проблеми, да прави обобщения и изводи с научни и научно-приложни приноси, които могат да бъдат успешно използвани в учебно-преподавателската, проучвателната и изследователската дейност в академичните среди, а също така и от специалистите в практиката.

Бих препоръчал на арх. Иванка Маринова да продължи публикуването на научноизследователски разработки в доминиращата нейна научна област, защото това е област в която тя разполага със значителен потенциал, при което да съпостави резултатите от своите изследвания с други публикации в България и чужбина. Увеличаването на научната и продукцията и публикуването на материали в авторитетни научни и научно-популярни издания ще позволи постигане на още по-голяма популярност в българската и чуждестранната научна литература, което ще и донесе признание на учен с позиции в професионална област, в която работи. Препоръчително е с оглед на приложната стойност но научните проучвания, анализи, сравнения и изводи да се изследват и предложат допълнителни възможности и хипотези за нормативно

регламентиране на някои от постановките на теоретичните резултати, включително относно дейността на КАБ, МОН и МРРБ. Тук е уместно да се отбележи, че е целесъобразно да се предприемат стъпки за развитие в предлаганата от арх. Иванка Маринова посока за бъдеще В този смисъл рецензентът оценява положително възможните насоки за бъдеща работа в контекста на публикуваната монография. Естествено продължение на изследването е създаване на Проект за изменение учебната среда в архитектурните факултети в България в контекста на хабилитационния труд, при което да се отчетат направените изводи в монографията и да се събере и анализира допълнителна информация от страната и чужбина. Препоръките на рецензента са именно в това направление с очакването, че такова продължение на научно-изследователските резултати от монографията би било полезно както за развитието на теорията в академичните среди, в т. ч. за студентите, докторантите и преподавателите, така и за професионалистите от архитектурната практика.

В заключение може да се констатира, че е налице кандидатура на академична личност, съчетаваща преподавателски, научно-изследователски и практически проектантски качества и опит, ползваща се с авторитет сред студентите и преподавателите в Архитектурния факултет и в професионалните среди. С настоящата рецензия се обобщава, че арх. Иванка Маринова отговаря на условията за заемане на академичната длъжност "ДОЦЕНТ". Това е основание да дам своя положителен вот „ЗА“ и да предложа арх. Иванка Маринова да бъде избрана от факултетния съвет и след това назначена за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ по професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия“, към катедра "САК" на Архитектурния факултет във ВСУ „Любен Каравелов“, гр. София.

Рецензент: /проф. д.а.н. арх. Б. БОРИСОВ